

ROMÂNIA
Înalta Curte de Casație și Justiție
Secția I Unite
Intrare dosare RIK nr. 11
Anul 2021 luna 06 ziua 04

ROMÂNIA

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA I CIVILĂ

ROMÂNIA
Înalta Curte de Casație și Justiție
Cabinetul Președintelui
Intrare nr. 11
Anul 2021 Luna 06 Ziua 04

Nr. 146 din 26 mai 2021

Către

Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție
Doamnei judecător CORINA ALINA CORBI

Stimată Doamnă Președinte,

Prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 54 din 27 aprilie 2021 s-a constatat divergența de practică cu privire la aplicarea și interpretarea coroborată a dispozițiilor art. 107, art. 113 alin. (1) pct. 3 și pct. 9 și art. 116 Cod procedură civilă și s-a dispus ca Secția I civilă, în calitate de secție interesată, să întocmească sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu recurs în interesul legii.

Vă înaintăm, alăturat, sesizarea întocmită de Secția I civilă în vederea sesizării Secțiilor Unite cu recurs în interesul legii, în temeiul dispozițiilor art. 514 și următoarele din Codul de procedură civilă.

Atașăm, de asemenea și fișierul ce conține hotărârile pronunțate la nivelul Secției I civile, în vederea ilustrării jurisprudenței neunitare.

Cu deosebită considerație,

Președintele Secției I civile
Judecător LAURA MIHAELA IVANOVICI

R O M Â N I A
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
COLEGIUL DE CONDUCERE

Către

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIILE UNITE

Prin Hotărârea Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție nr. 54 din 27 aprilie 2021 s-a constatat divergența de practică cu privire la aplicarea coroborată a dispozițiilor art. 107, art. 113 alin. (1) pct. 3 și pct. 9 și art. 116 Cod procedură civilă și s-a dispus ca Secția I civilă, în calitate de secție interesată, să întocmească sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu recurs în interesul legii.

În temeiul dispozițiilor art. 514 Cod procedură civilă și H.C.C. nr. 54/2021, formulăm prezenta

SESIZARE CU RECURS ÎN INTERESUL LEGII

privind aplicarea și interpretarea unitară a dispozițiilor art. 107, art. 113 alin. (1) pct. 3 și pct. 9 și art. 116 Cod procedură civilă pentru considerentele ce urmează să fie expuse în continuare:

În ședința de secție de la data de 24 martie 2021, a fost pusă în discuție existența practicii neunitare la nivelul Secției I civile în ceea ce privește competența teritorială de soluționare a acțiunilor în pretenții formulate de organismele de gestiune colectivă a drepturilor de autor, divergențele de practică fiind constatate la completurile specializate în materia proprietății intelectuale în soluționarea conflictelor de competență ivite între Tribunalul București și celalalte instanțe din țară. De asemenea, s-a constatat că și Secția a II-a civilă prin decizia nr. 2567 din 10.12.2020 a soluționat un conflict de competență într-o cauză similară cu cele pronunțate de completurile de proprietate intelectuală din cadrul Secției I civile.

Problema de drept soluționată diferit de cele două completuri de proprietate intelectuală din cadrul Secției I civile este aceea a stabilirii competenței teritoriale în funcție de interpretarea dată noțiunii de „loc al producerii prejudiciului”¹, în acțiunile în pretenții formulate de organismele de gestiune colectivă a drepturilor de autor, acțiuni

¹ Vezi decizia nr. 1073 din 9 iunie 2020 Secția I civilă: „Conflictul negativ de competență a fost generat de determinarea diferită a locului producerii prejudiciului de către instanțele care s-au dezinvestit reciproc de soluționarea cauzei.”

având ca obiect obligarea utilizatorilor de a achita remunerațiile cuvenite pentru comunicarea publică/radiodifuzare neautorizată a operelor muzicale/fonograme de comerț sau publicate în scop comercial, prin aplicarea coroborată a dispozițiilor art. 107, art. 113 alin (1) pct. 3 și pct. 9 și art. 116 Cod procedură civilă.

Textele de lege avute în vedere pentru soluționarea cauzelor sunt următoarele:

Art. 107

Regula generală

- (1) *Cererea de chemare în judecată se introduce la instanța în a cărei circumscripție domiciliază sau își are sediul pârâtul, dacă legea nu prevede altfel.*
- (2) *Instanța rămâne competentă să judece procesul chiar dacă, ulterior sesizării, pârâtul își schimbă domiciliul sau sediul.*

Art. 113

Competența teritorială alternativă

- (1) *În afară de instanțele prevăzute la art. 107 - 112, mai sunt competente:*
- (...) 3. *instanța locului prevăzut în contract pentru executarea, fie chiar în parte, a obligației, în cazul cererilor privind executarea, anularea, rezoluțiunea sau rezilierea unui contract;*
- (...) 9. *instanța în a cărei circumscripție s-a săvârșit fapta ilicită sau s-a produs prejudiciul, pentru cererile privind obligațiile izvorâte dintr-o asemenea faptă.*

Art. 116

Alegerea instanței

Reclamantul are alegerea între mai multe instanțe deopotrivă competente.

1. Într-o primă orientare jurisprudențială s-a reținut că locul producerii prejudiciului este același cu locul săvârșirii faptei ilicite, competența teritorială fiind stabilită în favoarea instanței în a cărei rază teritorială se află locul efectuării comunicărilor publice neautorizate. În considerarea criteriului alternativ prevăzut de art. 113 alin. (1) pct. 9 C.proc.civ., locul unde s-a produs prejudiciul nu este echivalentul locului unde trebuie făcută plata, întrucât acțiunea are ca obiect plata remunerațiilor datorate de pârâtă pe temeiul răspunderii civile delictuale ca urmare a săvârșirii unei fapte ilicite, în lipsa unei convenții de stabilire a locului plății.

Din punctul de vedere al competenței prevăzute de art. 113 alin. (1) pct. 9 Cod procedură civilă, locul producerii prejudiciului nu este, însă, cel în care pierderea pecuniară ca urmare a neplății remunerațiilor de către un utilizator al repertoriului protejat este resimțită de către reclamantă, ci acela în care se conturează în mod cert efectul patrimonial negativ al faptei ilicite.

Competența se stabilește potrivit unui reper previzibil, iar în cazul răspunderii civile delictuale acest reper nu poate fi locul sediului băncii la care persoana păgubită își are deschis un cont bancar în care se poate efectua plata despăgubirilor datorate cu titlu de remunerații neachitate pentru comunicarea publică de opere muzicale, întrucât această interpretare ar echivala cu posibilitatea reclamantului de a alege instanța competentă în temeiul art. 116 C.pr.civ., în afara opțiunii permise între instanțele determinate potrivit art. 107 și art. 113 alin. (1) pct. 9 C.pr.civ.

Fiind vorba despre comunicarea publică neautorizată de opere muzicale de către pârâtă prin utilizarea repertoriului protejat și fără plata remunerației datorate, locul producerii prejudiciului este inoperant, câtă vreme acesta nu este diferit de locul săvârșirii faptei ilicite, întrucât această comunicare publică se realizează la locul

derulării activităților de cazare și de alimentație publică, inclusiv evenimente, în unitățile pârâtei, loc care este și cel al producerii prejudiciului.

Temeiul de drept pe care se fundamentează această opinie rezultă din interpretarea art. 107 și art. 113 alin. (1) pct. 9 C.proc.civ., stabilindu-se că locul producerii prejudiciului este locul în care devine certă și în care se produce pierderea pecuniară pretinsă. Chiar dacă s-ar avea în vedere prevederile Codului civil în considerarea pretenției reclamantei de reparare a prejudiciului, se impune a se da eficiență dispozițiilor art. 1504, referitoare la plata prin virament bancar și nu celor ale art. 1494 Cod civil privind locul plății.

În condițiile în care plata remunerațiilor ar fi trebuit să se facă în contul bancar indicat de către creditor, așadar, printr-un instrument de plată, prin intermediul căruia sumele de bani urmau să fie transferate din contul bancar al debitorului, este suficient a se constata că nu a fost emis un ordin de plată, semnat de debitor și vizat de instituția de de credit plătitore, dispoziție care ar fi prezumat relativ data plății, conform art. 1504 Cod civil.

De altfel, și în cazul aplicării criteriului instanței de la locul săvârșirii faptei ilicite, competența de soluționare a cauzei se verifică tot cu privire la instanța de la sediul pârâtei care a avut conduita ilicită de a decide comunicarea publică a operelor muzicale, fără autorizarea prevăzută de lege și fără plata remunerației datorate. Locul producerii prejudiciului nu poate fi reținut ca fiind locul sediului băncii la care reclamanta are cont deschis pentru a se face plata, producerea prejudiciului fiind concomitentă cu săvârșirea faptei ilicite.

Rezultatul acestui raționament jurisdicțional este stabilirea competenței în favoarea unui tribunal din țară, adică a acelui tribunal în circumscripția căruia s-a săvârșit fapta ilicită, această primă orientare fiind îmbrățișată de Completul nr. 2 de proprietate intelectuală, pronunțându-se în acest sens deciziile nr. 833/07.04.2020, nr. 2217/03.11.2020 și nr.1073/09.06.2020.

2. Într-o a doua orientare jurisprudențială s-a reținut că locul săvârșirii faptei ilicite (comunicarea publică fără drept a operelor muzicale sau fonogramelor) este distinct de locul producerii prejudiciului, acesta din urmă fiind cel de la sediul reclamantei (locul plății), adică acolo unde se produc efectele faptei prejudiciabile. În consecință, competența teritorială a fost stabilită în favoarea instanței în a cărei circumscripție se află locul unde se face plata sumelor reclamate prin acțiune, respectiv acolo unde se află unitatea bancară la care reclamanta are deschis contul bancar. În argumentarea acestei opinii s-a apreciat că locul producerii prejudiciului este locul în care se face plata/încasarea sumelor cu titlu de remunerații pretinse de către reclamant, în calitate de organism de gestiune colectivă.

Potrivit art.1494 alin.(1) lit. a) Cod civil, în lipsa unei stipulații contrare ori dacă locul plății nu se poate stabili potrivit naturii prestației sau în temeiul contractului, al practicilor statornicite între părți ori al uzanțelor, obligațiile bănești trebuie executate la domiciliul sau, după caz, sediul creditorului de la data plății (sediul reclamantului).

Din interpretarea dispozițiilor art. 116 C.pr.civ. rezultă că, în cazul competenței teritoriale alternative, reclamantul este cel îndreptățit să aleagă o instanță dintre mai multe instanțe deopotrivă competente. Prin depunerea cererii de chemare în judecată,

reclamantul a ales între cele două instanțe deopotrivă competente, fixând competența teritorială de soluționare a cauzei în favoarea instanței care nu își putea invoca din oficiu necompetența de soluționare a cauzei, fiind ținută de alegerea făcută de reclamant, în raport de locul producerii prejudiciului.

Prin decizia nr. 2567 din 10.12.2020 a Secției a II-a civile s-a reținut că:

"(...) atât fapta ilicită, cât și prejudiciul la care face referire reclamanta s-au săvârșit/produs la sediul pârâtei, întrucât comunicarea publică a operelor muzicale în scop ambiental se pretinde a fi fost făcută în două restaurante situate în Municipiul Arad.

Cu toate acestea, prejudiciul, constând în neplata remunerațiilor legal datorate pentru această utilizare, s-a produs la sediul reclamantei, deoarece în speță este incident textul art. 1494 alin. 1 lit. a din Codul civil, care prevede că, în lipsa unei stipulații contrare ori dacă locul plății nu se poate stabili potrivit naturii prestației sau în temeiul contractului, al practicilor statornicite între părți ori al uzanțelor, obligațiile bănești trebuie executate la domiciliul sau, după caz, la sediul creditorului de la data plății. Faptul că, în cauza C-170/12 Pinckney soluționată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene (la care a făcut referire Tribunalul București, în sentința civilă nr. 2752 din 21 noiembrie 2019), s-a precizat că locul producerii prejudiciului poate diferi de locul producerii evenimentului cauzator de prejudicii, în funcție de modalitatea în care se pretinde încălcarea acestui drept, nu contrazice cu nimic cele reținute mai sus în favoarea aprecierii ca instanță competentă teritorial a tribunalului în circumscripția căruia se situează locul unde ar fi trebuit plătite remunerațiile datorate, solicitate în cadrul prezentului litigiu."

Prin aceeași decizie, s-a mai reținut, totodată și că *"prin înregistrarea inițială a acțiunii pe rolul Tribunalului București, coroborată cu împrejurarea că în speță sunt incidente dispozițiile art. 107 și 113 alin. 1 pct. 9 din Codul de procedură civilă, nefiind atrasă competența exclusivă a unei alte instanțe, a devenit competentă să soluționeze cauza instanța mai întâi investită"*.

Rezultatul acestui raționament jurisdicțional este stabilirea competenței în favoarea Tribunalului București, această a doua orientare jurisprudențială fiind îmbrățișată de completul nr. 9 de proprietate intelectuală, pronunțându-se în acest sens decizia nr. 1498/2020, precum și decizia nr. 2567 din 10.12. 2020 a Secției a II-a civile.

Rezultă, așadar, din hotărârile pronunțate că există practică neunitară, atât la nivelul Secției I civile, cât și între Secția I civilă și Secția a II-a civilă și, în consecință, se impune declanșarea mecanismului de unificare judiciară în temeiul art. 514 și următoarele din Codul de procedură civilă.

Anexăm hotărârile judecătorești din care rezultă existența jurisprudenței neunitare, atât în cadrul Secției I civile, cât și între Secția I civilă și Secția a II-a a civilă, precum și procesul-verbal al ședinței de secție din 24 martie 2021.

Judecător Corina Alina Corbu
Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție

Judecător Gabriela Elena Bogasiu
Vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție